

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 7 april 1916 kl. 1 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 10, i anledning av första kammarens beslut i fråga om inrättande av ett penninglotteri för statens räkning och om utredning rörande inrättande av ett statsobligationslotteri.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 88, hade herr *Trapp* hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Konungen begära framläggande av förslag till inrättande för statens räkning av ett penninglotteri. Herr *Antonsson* m. fl. hade inom samma kammare väckt motion, nr 89, med hemställan, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande inrättande av ett statsobligationslotteri samt om framläggande för riksdagen av det förslag, vartill denna utredning kan giva anledning. Dessa båda motioner hänvisade första kammaren till sitt andra tillfälliga utskott, som upptog dem till behandling i ett sammanhang och avgav därefter följande utlåtande i frågan:

Motionerna.

»Frågan om inrättande av ett svenskt statslotteri i syfte att motverka det år efter år tilltagande spelet å utländska lotterier, vilket numera synes ha utbredd sig över hela landet, har genom väckta motioner bragts till behandling inom riksdagen icke mindre än fjorton gånger sedan mitten av 1880-talet och under de senare åren vid riksdag efter riksdag. Från statsmakternas sida har dock hittills ingen verksam åtgärd

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 13 saml. 1 avd. 8 häft. (Nr 10.)

blivit vidtagen för att söka hämma det betänkliga penningutflöde från landet, som denna spellusta vållar.

Såsom framgår av den redogörelse för lotterifrågans öden, som lämnades i utskottets utlåtande i frågan till 1915 års riksdag, och till vilken hänvisas, igångsattes år 1907 en utredning genom av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga. Dessa överlämnade i februari 1910 sitt betänkande till civildepartementet. Dessutom hava i det av de sakkunniga för revision av tryckfrihetsförordningen den 20 december 1912 avgivna betänkandet formulerats skärpta bestämmelser mot intagande i tryckt skrift av sådana meddelanden, som kunna väcka och underhålla allmänhetens lust att deltaga i lotterispel. I trontalet vid 1913 års riksdag förebådades ock kungl. proposition i ämnet på grund av den sålunda avgivna utredningen. Men ännu befinner sig frågan i detta utredningsläge.

Vid förlidet års riksdag väckte herr Olofsson i Digernäs i andra kammaren ånyo motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till åtgärder att stävja spelet på utländska lotterier, däribland om upprättande av ett under statens förvaltning ställt permanent penninglotteri. Andra kammarens första tillfälliga utskott tillstyrkte i huvudsak motionen, men kammaren biföll en däremot avgiven reservation, vari hemställdes, efter en motivering mot eventuellt statslotteri, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes utarbeta och för riksdagen framlägga förslag i syfte att stävja spelet på utländska lotterier».

I sitt utlåtande i anledning av detta andra kammarens beslut anförde första kammarens andra tillfälliga utskott, som fått ärendet till sig remitterat, att det ej haft anledning att frångå den uppfattning, som funnit uttryck i utskottets av första kammaren med 77 röster mot 32 gillade yttrande vid 1913 års riksdag, och att utskottet alltså vore övertygat därom att jämte skärpta lagstiftningsåtgärder mot spel å utländska lotterier inrättande i någon form av statslotteri komme att visa sig erforderligt för det åsyftade målets vinnande. För att emellertid 1915 års riksdag måtte komma till något kamrarnas samstämmiga beslut i fråga om en skrivelse till Kungl. Maj:t i ärendet, hemställde utskottet, att första kammaren måtte biträda andra kammarens beslut, vilket dock icke innebar ett instämmande i dess motivering.

Någon kungl. proposition i anledning av den riksdagsskrivelse, som sålunda kom till stånd, torde, enligt vad utskottet inhämtat, icke vara

att förvänta till innevarande riksdag. Då utskottet är övertygat om att bebådade restriktiva lagstiftningsåtgärder, sådana de av de sakkunniga föreslagits, och av vilka en och annan ej synes tillräddlig att genomföra, ingalunda torde i nämnvärd mån verka hämmande på penningutflödet ur landet till utländska lotterier, anser utskottet det vara av vikt, att en utredning, som ju kräver sin tid, med det snaraste företages i fråga om inrättande i någon form av ett svenska statens lotteri. Detta enligt utskottets åsikt i samband med möjligast effektiva restriktiva åtgärder enda verksamma medlet mot det inom landet starkt utbredda spelet å utländska lotterier skulle då vara färdigt att föreläggas till beslut av riksdagen och eventuellt till användning, sedan andra åtgärder visat sig otillräckliga, vilken erfarenhet enligt utskottets förmenande snart torde vinnas.

Även de sakkunniga, vilka icke velat tillråda införandet av ett permanent statslotteri, uttala sig i sitt betänkande för »en av lagstiftningen betingad möjlighet till ett tillfälligt inhemskt, efter omständigheter och behov avpassat lotterispel om penningar, varigenom ett måttligt spelbehov kunde tillfredställas utan nationell myntförlust, den utländska lotteritrafiken lättare avvändas och förbuden däremot villigare godtagas av folkmeningen». De sakkunniga ha sålunda icke ställt sig avvisande mot en sådan åtgärd och ännu mindre mot en utredning om dess behövlighet och lämplighet till bekämpande av det fortgående spelet å utländska lotterier och om sättet för dess genomförande.

Det borde därför anses rimligt, att, då en utredning verkstälts och förslag av sakkunniga avgivits att på restriktions- och förbudsvägen söka bekämpa och hämma det ur nationalekonomisk synpunkt skadliga spelet å utländska lotterier, en utredning, såsom motionärerna begärt, även företages om ett inhemskt penninglotteri såsom nödigt kompletterande medel mot denna spellust, vilken berövar vårt land, lågt räknat, tio miljoner årligen.

Utskottet får därför hemställa, att första kammaren, i anledning av herr Trapps motion, nr 88, och herr Antonssons m. fl. motion, nr 89, måtte för sin del besluta, att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande inrättande av ett statsobligationslotteri eller någon annan form av ett under svenska statens kontroll ställt penninglotteri samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan giva anledning.»

Vid utskottets utlåtande voro fogade två reservationer, den ena beträffande avfattningen av viss del av motiveringen, den andra innehållande ett motiverat yrkande, att ifrågavarande motioner icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda.

Vid sammanträde den 18 sistlidne mars biföll första kammaren sitt utskotts ovan berörda hemställan, varefter beslutet delgavs andra kammaren, som hänvisade ärendet till behandling av sitt första tillfälliga utskott.

Utskottet.

Utskottet anser sig sakna anledning att ingå på föreliggande ärendes reella sida, då denna fråga vid förlidet års riksdag var föremål för behandling av båda kamrarna, vilken ledde till att ett positivt beslut av riksdagen fattades i ämnet. Utskottet kommer sålunda icke att uttala sig om den skada eller det gagn, inrättandet av ett statsobligationslotteri eller annat under statens kontroll ställt penninglotteri kan tänkas medföra, utan vill endast taga i betraktande frågans rent formella sida.

Såsom av ovanstående redogörelse framgår, biträdde andra kammaren förra året den reservation, som avgivits i ämnet. I denna reservation uttalas bland annat — efter en redogörelse för utskottsmajoritetens ståndpunkt — följande:

»Från denna utgångspunkt behöver man emellertid enligt vår tanke icke komma till den slutsatsen, att riksdagen redan nu bör i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala sig för inrättande av ett statslotteri, utan hellre att statsmakterna snarast möjligt böra vidtaga de restriktiva åtgärderna och så avbida erfarenheterna om dessas verkningar. Om det sedan efter några år skulle visa sig, att de vidtagna åtgärderna varit 'verkningslösa eller otillräckliga', är ju riksdagen oförhindrad att då taga i övervägande, vad som bör tillgripas såsom 'det yttersta medlet'.»

Riksdagens skrivelse i anledning av de båda kamrarnas beslut i föreliggande ärende var — med bortseende från redogörelsen för de i frågan väckta motionernas yrkanden — av följande lydelse:

»Då den nettoförlust, som årligen tillskyndas landet till följd av deltagande från svensk sida i utländska lotterier, läser uppgå till 9 à 10 miljoner kronor, måste det anses som ett obestriddigt intresse för såväl den svenska staten som dess enskilda medlemmar, att ett sådant skatteförhållande till främmande länder måtte upphöra eller väsentligt begränsas. Meningarna äro emellertid delade, huruvida detta kan åstadkommas blott och bart genom att göra vår förbudslagstiftning på detta område

mera fullständig och verksam eller om man skall nödgas för målets vindande upprätta ett under statens förvaltning ställt penninglotteri. Att inrättandet av ett dylikt statslotteri skulle vara något i och för sig gagneligt för vårt folk lärers knappast från något håll göras gällande, varemot det ju möjligen framdeles kan befinnas nödvändigt för undvikande av spelet på de utländska lotterierna. Innan denna nödfallsväg vidtages, bör man emellertid enligt riksdagens mening snarast möjligt, med ledning av tidigare i ämnet framställda förslag, dels år 1910 av sakkunniga för utredande av lotterifrågan och dels år 1912 av sakkunniga för revision av tryckfrihetsförordningen, vidtaga restriktiva åtgärder, åsyftande att — dock utan kränkning av brevhemligheten — hindra spridande av utländska lottsedlar inom landet. Då det vidare låter tänka sig, att även på internationell väg avtal skulle kunna ingås, som kunde vara av stort värde för vårt land och främja syftet i herrar Lindhagens och Månssons motion, synes möjligheten att även på denna väg vinna en lösning av frågan böra undersökas. På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t tacktes utarbete och för riksdagen framlägga förslag i syfte att stävja spelet på utländska lotterier.»

Då utskottet icke kan finna, att sedan riksdagen till Kungl. Maj:t avlät denna skrivelse något inträffat, som kan föranleda andra kammaren att frånga den uppfattning, kammaren då uttalade, anser utskottet konsekvensen fordra, att kammaren vidbliver sitt och riksdagens förra året fattade beslut. Utskottet får alltså hemställa,

att andra kammaren icke måtte biträda första kammarens i föreliggande ärende fattade beslut.

Stockholm den 7 april 1916.

På utskottets vägnar:

NILS HELGER.

Vid slutbehandlingen av förevarande ärende ha närvarit: herrar *Helger, Welin, Andersson* i Skrädene, *Andersson* i Milsmaden, *Lingström, Persson* i Björshyholm, *Hedström, Rydholm, Hedlund* och *Lundström*.
